

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS - PAAS

Van de Staat 1/12

Franch per post 1/4

(Verschijnt)

Maaktaken in de week, Dinsdag, Donderdag en Zaterdag

REGEREVENK VUID STAAI

Illustration

ADVERTENTIE

145 cents de regel

behalven 33 cents zegel

Zoo immer heeft vooral bij de beraadslagingen over de begrotingswetten onze Tweede Kamer het looncel opgeleverd van de zondelingste verwarring van denkbeelden, van de grootste stelselloosheid, welke eene parlementaire vergadering kan aan den dag leggen. De grondwet zegt, dat de Staten-Generaal de Nederlandsche Natie vertegenwoordigen, maar wat de Tweede Kamer dezer dagen vertegenwoordigd heeft, verklaren wij niet te begrijpen.

Eenigen vonden, de begroting zeer gebrekkig in vorm en inrichting en wilden de beraadslagingen ongesteld zien, om de regering in de gelegenheid te stellen, eene verbeterde aan te bieden; anderen waren nog niet genoegzaam ingelicht omtrent de gedane verantwoording der vorige begroting, en ook deze wilden uitstel; anderen weder wilden meerdere bezuinigingen; wederom anderen verklaarden de begroting te zullen afstemmen, omdat zij aan dit tegenwoordig bestuur, dat geene noodzakelijk geachte veranderingen in onze grondwettige instellingen wil toestaan of beloven, hun vertrouwen niet wilden schenken. En ondanks al die uiteenloopende bezwaren, zijn de wetsontwerpen, de begroting uitmakende, alle aangenomen, uitgezonderd die betrekkelijk de buitenlandsche zaken en de onvoorzien uitgaven. (Het lot van het ontwerp van binnenlandsche zaken is ons bij het schrijven dezes nog niet bekend.)

De beraadslagingen over de bijzondere ontwerpen hebben geen minder zonderlinge vertooningen opgeleverd. Terwijl van de eene zijde eenige leden alle hoofdstukken zonder onderscheid afstemden, omdat de begroting één geheel uitmaakt, en dat geheel gebrekkig was in vorm en inrichting; en omdat bij eenige weinigen de staatkundige opinies op den voorgrond bleven, waren er, die, vorm en inrichting daarlatende, nu dit, dan dat hoofdstuk afstemden naarmate hunne bezwaren daartegen overwichtig waren.

Het allerzondelingste is evenwel de verwerping van art. III (buitenlandsche zaken). Wie zal verklaren waarom dit hoofdstuk verworpen is? De heer van DAM heeft te rechte aangemerkt dat dit overklaarbaar is. Eenigen spraken van geschonden volkenrecht in Sardinië, anderen betwistten aan ons gezant te Brussel eenige honderden guldens en anderen weder wilden de grondwet ge-

schonden, door het tractaat tot Belgis nopens de uitlevering der misdadigers aan haar landen het zelf (de heer Thonissen) dat de minister verantwoordelijkheid in onze grondwettige grondwet zoo onvolledig was gevoerd, dat men niet eens eenen minister in staat van beschuldiging kon stellen; buiten deze hoofdbezwaren werd ook nog het gebrek aan opleiding van diplomaten, de vereeniging van verschillende missies enz. vooruitgezet. Maar wat eigenlijk het beslissend punt is geweest, dat de afstemming heeft veroorzaakt is onbekend, of liever al die punten te zamen, ofschoon waarschijnlijk geen van allen door de meerderheid der leden aangekleefd, hebben tot de verwerping medegewerkt. Het is dus eene vereeniging van minderheden die eene meerderheid te weeg heeft gebracht.

Maar wie ziet niet in, dat met eene zoodanige wijze van beraadslaging het onmogelijk is, goede wetten tot stand te brengen, en de regering buiten magt blijft aan de bezwaren der meerderheid van de vertegenwoordigers te gemoet te komen, daar waar eigenlijk geene meerderheid is. Zonder de invoering van de bevoegdheid der Kamer om eene wet te amenderen, kan geene goede wet tot stand komen; men zal of het goede moeten verwerpen, om het kwade niet aan te nemen, of het kwade zich moeten getroosten, om zich niet van het goede te berooven.

Over het bezwaar van schennis van volkenrecht in Sardinië willen wij met een enkel woord gewagen. Zonder te treden in het onderzoek, of een gezant, na zijne berroeping, nog de regten aan zijnen post verbonden blijft genieten, zoo lang hij niet vertrokken is; begrijpen wij niet, hoe men eene kwestie van volkenrecht heeft kunnen willen maken, van eene eenvoudige huishoudelijke gebeurtenis; van een voorval tusschen eenen vader en zijne dochter, tot welks voltrekking de Sardinische regering niet het minst heeft medegewerkt, even min als eenige magt of eenig onderdaan van dat land. Immers de dochter heeft vrijwillig het huis verlaten, zij is er niet uitgesleept en men heeft niets te herde gebragt om te bewijzen dat zij aan eenigen invloed of raadgeving gehoor heeft gegeven. Het was van hare zijde eene vrijwillige daad en nog wel eene daad, die uit eene overtuiging voortspoot, welke boven het aardsche verheven is. Zij was oomondig .... maar om dit argument te

doen gelden, behoort er, zoo als de heer KNIPHORST te recht aanmerkte, roof te hebben. Het is gebed, of althans naar onze meening, te zijn. De vraag van moorderschuldige misdaden in burgerlijke handelingen van veel gewigt zijn, maar om die op godsdienstige overtuiging toe te passen, te vorderen dat om die reden eene vreemde regering hare wetten omverwerpe en zich naar die van een ander land regele, aan vreemden vergunne, wat aan haar eigene ingezetenen niet vergund wordt, en daaruit eene beschuldiging van geschonden volkenrecht te putten, komt ons onhoudbaar voor. Wij voor ons vreezen dat een ander beginsel als het beginsel van volkenrecht menigen redeenaar heeft geleid, en zijn het volkomen met den minister eens, dat het te wenschen was geweest, dat die zaak niet op het tapijt ware gebragt geworden. Z. Exe heeft dan ook zoo veel gezegd als hij noodig oordeelde om het verwijt te wederleggen, maar wij gelooven niet dat hij alles gezegd heeft wat hij wist, en prijzen hem daarin. Althans indien de narigten, welke wij destijds uit goede bronnen ontangen hebben en zich naderhand bij andere gelegenheden hebben bevestigd, naar waarheid luiden, hebben wij de verzekering dat het bedoelde meisje liever met haren vader naar Holland ware teruggekeerd, dan zich in Sardinië in een klooster op te sluiten.

Of men in onze Tweede Kamer najverig geweest is, om ook eens hare justitiewet te hebben, zullen wij niet durven beweren, maar de warme waarmede, bij de beraadslaging over het departement van R. C. Eredienst de verdediging is ongenomen van een kleine fractie zich absonde Roomsche-Catholijken, heeft ons eenigzins bevreed. Intusschen hebben wij acte genomen van de onstandigheid, dat men de regering gevraagd heeft waarom zij wachtachtig bleef den jansenisten bisschop van Haarlem, welke door de R. G. Kerk, dat zij in het voorbijgaan gezegd, niet erkend is, te erkennen, terwijl er geen enkele stem zich heeft laten hooren, om aan de regering te vragen, waarom zij steeds de in 1827 geslotene en niet vernietigde overeenkomst met den Paus onuitgevoerd laat.

Als een bewijs, hoe de kamer op de der zaak staat, zullen wij de sandachteligen op den deffigen ernst, waar zij de mededeeling outving door Z.

den minister voor de zaken der R. C. Eeredienst *ad interim*, van de verklaring van den zich noemenden aartsbischop van Utrecht, over zijne en der zijner op hoogen prijs gestelde eenheid met de R. C. Kerk en onvoorwaardelijke erkenning van het priesterchap van den Stoel van den H. Petrus.

Intuschen hebben wij uit drie beraadslaging een zoeten troost gepuist, namelijk de verzekering, dat indien wij Catholijken ooit hulp mochten noodig hebben, wij steeds op de welsprekende tong en den magtigen arm van den heer VAN DAM VAN ISSELT kunnen rekenen. En zouden wij nu nog vreezen?

Wij komen nader op de begroting terug onder een ander gezichtspunt.

TURKIJE.

Onderscheidene correspondenten uit Syrië berichten dat de burgeroorlog in die landstrecken zich steeds meer en meer uitbreidt. Het getal der Drusen, dat onder de wapenen is, bedraagt reeds 4,000; dat der Maronieten 11,000. Het is van beide zijden meer dan het vierde gedeelte der maanelijke bevolking, in staat om de wapens te dragen.

De Porte beweert dat de rust in den Libanon niet zal kunnen hersteld worden, zonder de verwijdering van een aantal aanzienlijke families; zoo onder de Drusen als onder de Maronieten. Overigens heeft zij troepen naar het tooneel des oorlogs afgezonden; de Europeesche gezanten hebben dien maatregel goedgekeurd, maar zij hebben verklaard te verlangen, dat die troepen zouden terugtrekken, zoodra de orde en de rust hersteld zouden zijn.

DENEMARKE.

KOPENHAGEN, 6 Junij. Het bezoek des konings van Pruisen biart, veld op zijn den dekt dat de komst van dien vorst in betrekking staat met het vraagstuk der opvolging tot de hertogdommen Schleswig en Holstein en dat dit vraagstuk zal opgelost worden door eene acte van waarborg door de groote mogendheden.

ZWITSERLAND.

De Grootte Raad van Bern en die van Zurich zijn tegen den 23 en 24 dezer maand opgeroepen. De Grootte Raad van St. Gall heeft beslist, omtrent het vraagstuk der Jesuiten, even als dat der kloosters, dat, aangezien de gelijke verdeling der stemmen, hij niet tot eenige instructie hoegenaamd had kunnen geraken. Dit besluit is zeer belangrijk omdat het de onmogelijkheid van het doen geboren worden tot het vormen eener meerderheid bij den landdag over de Jesuiten kwestie.

De geruchten die geloopt hadden omtrent de gewaande toebereidselen tot eenen inval in Aargau door het kanton Lucern, zijn geheel gesmoord. Aargau zelf heeft erkend dat zij ongegrond waren.

Alle wijge omtrent de eindbeslissing van Lucern noemens de Jesuitens klaus opgehevel. De regering van dat kanton heeft besloten, de bekende komst met de Sociëit na te komen.

De abten Muri en de Kettingen hebben een verzoek om den landdag gerigt tot het herstel hunner kloosters. Dit verzoek zal door de Catholijke kantons krachtig ondersteund worden.

Het gerucht loopt dat het Vorort, ondanks het naderende tijdstip van den landdag, besloten heeft dit door de belegging eener buitengewone vergadering nog te verroegen. Sommigen beweren dat de te Parijs gevoerde onderhandelingen tuschen de vertegenwoordigers der groote mogendheden over de Zwitsersche zaken, hiervan de oorzaak zijn. Zij zeggen dat het nog bewind tindingen voor de boven verouderende plannen en toebereidselen der partij.

Het gerucht is, dat dr. Steiger uit zijne gevangenschap is, hij is den 20 te Zurich aan-

gekomen met eenige vrienden, die hem in Contonnen, behelpt waren geweest.

De verbanning uit Berlijn van een aantal geleerden wordt niet bevestigd.

DUITSCHLAND.

Wij hebben reeds gezegd dat het Hannoveresch gouvernement over de zogenoemde Duitsch Catholijke secte geoordeeld had, in den zin waarin daarover in Pruisen was besloten geworden. Wij achten den toestand van de kerkelijke verhouding te belangrijk, om de zelve niet naar het oorspronkelijke mede te deelen.

De voormalige Roomsch-Catholijken, in wier naam Dr. Harimann e. s. zich tot de regering gewend hebben, tot leden geene geloofsbelijdenis opgelegd hebbende, welke genoegzaam christelijk was, heeh een gemeenschappelijk symbool aangenomen, dat aan eenige oude kerk gelijkvormig is, hebben geen recht hoegenaamd, zich dat mede te eigenen van Duitsch-Catholijke christelijke kerk in dit koningrijk. En Z. M. zoodanige magtiging niet kunnende verlenen, zelfs aan eene christelijke secte, wier instelling geene genoegzame waarborgen oplevert voor het behoud der openbare rust in hogstdezelfs staten, heeft dus geene beweeggronden kunnen vinden, om in het aangeboden verzoek te bewilligen. Wat betreft de godsdienstige handelingen, bij de zogenoemde Duitsch-Catholijken te volvoeren, Z. M. heeft gongekonden, tot weder bevel te gedoogen, dat de evangelische predikanten voor de zich noemende Duitsch-Catholijken zouden doopen, de huwelijken afkondigen en inzegenen, bij hunne begraving tegenwoordig zijn en hen in de registers hunner kerken inschrijven. Deze magtiging zal onmiddellijk aan de evangelische bedienaren kenbaar gemaakt worden. Door deze mededeeling van de koninklijke uitspraak betreffende de verzoeken in het rekwest den 4 april II. aan het ministerie ingediend, is die zaak geheel geregeld.

Middelheim, 7 Junij 1845.

Twee aanmerkingen doen zich als van zelve op bij de lezing van dit wonderling regeringsstuk. Vooreerst blijkt het, dat de protestantsche regering in Duitschland de oogen beginnen te openen omtrent den waren aard dezer nieuw scheyring, welke inderdaad niets anders is, dan een ongodeloos, rationalistisch maar verboden maar heet staatkundig radicalisme. Ten anderen vraagt men zich af, wat in Duitschland en elders van het zogenoemd evangelisch protestantismus zou geworden, indien men aan hetzelfde eens eene genoegzaam christelijke geloofsbelijdenis afvroeg, overeenstemmend met de Augsburgsche confessie of het Credo van Galvynus.

ENGLAND.

Sir Robert Peel heeft de bedenkingen der Iersche Bisschoppen op het wetsontwerp van het onderwijs beantwoord. Ofschoon de door de prelaten vooruitgezette bezwaren betreffen, adems de gehele brief eenen geest van eerbied en welsillendheid, welke den grooten staatsman eer aandoet, en voornemige Katholijke wereldwijde magt een schoone les oplevert.

SPANJE.

Het schijnt thans zeker te zijn, dat de koning in den loop der maand Julij Oud-Kastilië, de Baskische provincien zal bezoeken. De toestand der geestelijkheid is steeds bleek. Te Madrid is den 9 Junij de conculsje ingesteld, wijls de bevestiging der eeredienst en der gereseljkheid ingevolge het decreet van den 28 Mei II. Deze conculsje wordt voortgezet door Meru de Purada, oud bisschop van Carthagena en gekozen patriarchschop van Toledo. Zijn heeft andere ondergeschikte conculsjes aangesteld, waarvoor de werkzaamheden zeer middelmatig zullen worden.

De kapitein-generaal van Katalonje heeft den voorzitter van den ministerraad de volgende opgezonden dat de generaal Cabrera gevangen genomen is. De generaal zou gerat zijn aan boord eener

schersschuit, met den adjudant die hem vergezelde, in den Rijn van Leocata, bij Nanboune. Cabrera was sedert eenigen tijd uit Lyon verdwenen.

De stad heeft den 16 dezer den ministerraad eenen enkelen houdend van de koning zelf tot des nachts in Parijs en Londen te zamen met het verzoek, zoo men zegt, om de door Don Carlos aangevraagde reispassen te weigeren.

In den raad van den 17 zou men beraadslaagd hebben over eene in het officieel blad te plaatsen circulaire betrekkelijk den troonsafstand van Don Carlos.

PORTUGAL.

De minister van justitie heeft eenen koninklijken brief gerigt aan den patriarch, de kerkvoogden en pastoors van alle diocesen, waarin hij al de weldaden optelt, welke Portugal genoten heeft sedert de troonsbestijging der koningin donna Maria, en gebeden worden gevraagd voor de voortdoring van den voorspoed, welke het land thans geniet. De oppositie ziet daarin een middel, om de ondersteuning der gereseljkheid in de verkiezingen te winnen.

De strijd der verkiezingen heeft reeds de bevreemdswaardigste toebeten verwekt, twee invloed hebbende hoofden der oppositie zijn onlangs van het leven beroofd te Villapouca en te Madoens. De gansche oppositie beschouwt dagelijks in hare bladen de voorstanders der regering van die waandaad, welke de ministeriale drukkers met verantwoordiging van zich afwerpt.

FRANKRIJK.

De laatste tijdingen uit Lima gaan tot den 24 Januarij, uit Valparaiso tot den 9 de dagbladen van Valparaiso behelzen tijdingen tref Otahete tot den 15 Januarij. Zij bevestigen helgeen reeds vroeger gemeld is; De vlag van het protectoraat is den 7 geheschen, en koningin Pomare, die zich steeds op het eiland Bora Bora bevindt, heeft volhard in hare weigering om den kapitein Clerj te ontvangen, ondanks de aanmerkingen van den admiraal Duménil, betrekkelijk den afstamenden koning Lodewijk Philips.

Men verzekert dat de pacha van Egypte het voornemen heeft te Cairo een akademie van schoone kunsten te stichten, welke voortdurend de bestudien der wetenschappen moeten volbragt hebben. Z. H. heeft reeds onderscheidene jongelieden naar de hoofstad der christenwereld gezonden, om zich ten zijnen kosten op de schilderkunst, beeldhouwkunst enz. toe te leggen.

BRILJE.

Het gerucht dat de heer Nolhomb, nu onderling minister van binnenlandse zaken, in gezelschap naar Berlijn zou gereisd worden, schijnt zich te bevestigen.

NEDERLAND.

De St. Jans Linnenmarkt van den 24 is het zeer drad gezocht geweest, en er is een groot overvloed. De prijzen waren over het algemeen veel lager, hetgeen moet worden toegescreven eene deersilken den aardse van fabriekmeesters, onder de deels, en het voornamelijk aan de kringloop van de algemeene welvaart en aan de onzekerheid, waarin de hoeren van de oververvalde draas vervele kenmerken zijn aan de markt te bezien, en het is zo van den steeds voortdurenden hoogen stand van het water.

Bij besluit van 16 dezer van Z. Exc. den minister van Financien, daartoe door den koning gemaakt, is bepaald, dat gedurende deze maand en volgende maand Julij, bij de afdeling der posten, de gelegenheid is tot het verwisselen van dubbeljes tegen tienentastukken (nieuwe dubbeljes) of tot verkrijging dezer laatste tegen andere spieles, doch in dat geval voor niet meer dan 120 te rekenen.

2. dat aan alle rijenvergers en directie van der postkantoren mede eene zekere hoeveelheid tienentastukken zal ter hand gesteld, om gedurende den hooft van den maand Julij, tot het afsluiten van de posten, de verwisseling tegen andere dubbeljes te laten. De verwisseling tegen andere dubbeljes zal niet meer dan 120 te rekenen, en de overige dubbeljes zal niet meer dan 120 te rekenen, en de overige dubbeljes zal niet meer dan 120 te rekenen.

De met den 1 Augustus aanstaande en vervolgens geene dubbeltjes (oudt) meer in 's Rijks schalkist of bij eenig Rijks comptabele zullen worden aangehouden, dan wanneer dezelve zijn geheel en al overruikt en daarop nog het kenmerk te onderscheiden is, dat die stukken als provinciale of generaliteitsmunt zijn vervaardigd.

In de ochtendzitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van Maandag den 23, is het wetsontwerp op de middelen aangenomen met 38 tegen 13 stemmen.

In de avondzitting zijn ingekomen koninklijke boodschappen met daarbij behorende wetsontwerpen, tot vaststelling eener gewijzigde begroting der staats uitgaven voor het departement van buitenlandsche zaken over 1846 en 1847 en van eene gewijzigde voordragt omtrent de onroerende uitgaven gedurende die beide jaren.

Vóór is in deze zitting het Xde hoofdstuk der staats-begroting voor 1846 en 1847 (Departement van Binnenlandsche zaken) met 32 tegen 17 stemmen aangenomen.

Daarna is de benaamslaging geopend over het tweeledig voorstel der bijzondere commissie van onderzoek, ter zake van het adres van G. G. Bosch Rantz D. S., betrekkelijk de aangelegenheden der kolonie Suriname.

De heer van Goltstein heeft bij den aanvang dier benaamslaging, waaraan ook de heeren Luzac, Toonpost van den avond, de benaamslaging van een adres naar den koning, in plaats van het door genoemde commissie ontworpen voorstel.

Na eene langdurige woordenwisseling heeft de vergadering met 28 tegen 21 stemmen besloten tot de verzending naar de afdeelingen; zóowel van het voorstel der commissie, als van het, bij wijze van amendement, daarvoor in plaats gestelde.

De antwerpen is ook een nieuw dagblad onderhouden dat men den naam gegeten heeft van Courter d'Anvers.

Waalwijk 19 Junij 1845.

Al weder eens, kraamvrouw naar de eenwigheid, is sedert enige weken een woord aan de orde van den dag, en waarlijk binnen weinige weken, hoogstens drie, zijn er reeds verscheidene gezonde vrouwen in den alpe van hare jaren den dood prijs gegeven. Welk is toch hiervan de oorzaak, eene vraag welke wij talrijke te vergeten hebben geopperd en van welke zeer veel zoovele levens afhankelijk. Trouwen wie opziet niet met dubbel angst dien tijd voor zijne echtgenoot en andere aanverwanten te gempet, zoo lang de oorzaak dezer sterfte niet bevredigend is opgelost? Veel hierover hoort men moutpelen; niemand echter komt er openlijk voor uit: de een verhaal veel van de onhandig- en onbekwaamheid eens jongen docters, die weinig van wetenschap is toegerust en eenszins bevoegd, straffe nog en in spijt van de bestaande wetten der geneeskunst de verloskunde uitoefent; een ander daarentegen beschuldigt deszelfs vader, die hem uit zijn zielevele nijkant over de gevel, alleen alles najaagt, om zijnen, bij bijzondere wijze beruchtten zoon, in te dringen. Hoe het ook zij, de inzender dezes, wiens naam bekend wordt, verlangt een plaatsje in UEd. blad, in de hoop dat dit weinige aandachtig tot eenig antwoord en publiciteit wordt van dijszonderling ongeluk, en het medische collegie daardoor meer aangewakkerd worde tot onderzoek van ongeluk, mishandling, onkunde of bedrog.

Mengelwerk.

DE BRUID VAN DEN MIJWERKER.

In een dorp van het noorden van Frankrijk, te midden eener bevolking, die geheel aan de mijnwerken was overgegeven, leefden Peter en Margaretha.

Peter was de zoon van eener zeer naauwelijks koninklijke opvegen bevolking of hij liep naar de mijnen, daalde reeds in de verwoeste den veld, die's vader's naam, die vreesachtige aardig hadam later, tot de afvalhige werken der landschapsbouw, waartoe voor de meest verordende trekken der ongelukkigheid, werd later een goed werkman, die met zijn vader, was hij het, die het best in de landbouw te bejelen.

Hij wees de plaatsen aan, waarop de werklieden zonder gevaar staan konden; hij kon de lange onderaardsche gangen, zonder verwaald te raken, te midden der dikste duisternis, doorkruisen, en ongenaakbaar voor angst, legde hij op eenen vrolijken toon en op geheel natuurlijke gronden de geheimenissen uit, waarmede zijne medgezellen gevoel waren elkander bevreesd te maken. Hij alle de wettige werklieken niet, wanneer gesproken werd over die plaa van der diepe mijnen, over dat spook, wiens naam de geofendste mijnwerker niet spreekt, zonder een inwendig gevoel van schrik.

Op zekeren avond kwam Peters vader van een naburig dorp terug, en hoorde te hulpgeschreeu. Hij was goedhartig, nimmer was een angstkreet te vergeefs tot zijn oor doorgedrongen. Hij luisterde; doorzocht het laag hontgewas dat de beide kanten van den weg zoemde.

Hoe groot was zijne verwondering! Een kind, in eenige lompen gewikkeld, lag op het gras, en hief de handjes omhoog, als wilde het hulp van den hemel afsmeeken. Tranen liepen over de bleke wanges en het schor geluid der zwakke stem duidde aan, dat reeds lang het toeval of de dood het wicht aan het medelijden der voorbijgangers had overgeleverd.

Het hart van den ouden mijnwerker brak bij dit onverwacht tooneel. Hij dacht aan zijnen zoon, zijn lieven Peter, en knielde met angst naast het wicht neder. Hij sprak het aan, alsof zijne woorden het vertroosten konden, en zijn best doende om het tot bedaren te brengen, vouwde hij de lompen, die het tegen de koude beschermden bij een, wikkeld het kind in zijn ledereen voorschoot en nam het met zich door kussen en liefkozende deszelfs pijnlijk gezucht trachtende te doen ophouden.

— Vrouw, heb hij toen hij de deur opende, raad eens welk een geschenk ik u medebreng? De Voorzienigheid heeft ons, onder al de bewoners van het dorp uitgekozen, om aan een ongelukkig schepsel dienst te bewijzen. Gij zult mijn gedrag gewis goedkeuren, want ik ben nu hart.

Een handdruk was het eenig antwoord van Peters moeder.

Zij verman door welk toeval een lief jong meisje in haar huis gekomen was en beschouwde het van dicht oogenblik als haar eigen kind. Op deze wijze werd Margaretha naar het leven teruggegeven, vond eene familie terug, zij, alle alles verloor had in bestend scheen te zijn, de droefte te worden der reedieren, welke dik wils, het huus en de vlakten afloopen.

Beide kinderen groeiden op, en daar zij altijd bijeender waren, werden de namen van broeder en zuster, die zij elkander gaven, mettertijd door meer teedere namen vervangen. Hunne harten troffen zich, zij droomden eene toekomst, en Peter vroeg zijnen vader, om hem Margaretha tot levensgezellin te geven. Dit was de wensch der beide ouders, de oude mijnwerker zeide: Bepaalt slechts den dag van uw geluk!

Hij was spoedig aangebroken, en zij waren zoo zeer bemind, en verdienden die zoo zeer, dat de dag hunner verloving ook voor allen een feestdag was. Men werkte niet; de mijnen waren verlaten; de fabriek werd overgemaakt; bloemfleuriers versierden het kamers der meisjes en den rok der jongens. Overal hoorde men gejuich en het geluid der instrumenten die den vrolijken dans verzelden.

Midden onder het feest, nam Peter de gezellinnen zijner bruid. «Houdt haar tegen», zegt hij, het oogenblik is daar, om haar te verrassen, om haar mijne geschenken aan te bieden.

Men zag hem zich verwijderen, gliwlagchend, en den vinger op zijn mond zeggende, als om geheimhouding aan te bevelen. Hij verdween langzaam achter het huus, schied eene zijweg in 't slaan, welke naar afgelegen hielden geleide -- en Peter kwam nooit weder.

Zoodra men een zoo lang afzijn bemerkte had, werden de spelen gestaakt. De bruid weende, wrong zich de handen. De mijnwerkers, met Peters vader aan het hoofd, doorliepen de gangen der mijnen; lieten geen plaatsje van menschen grootte onbezocht. Alles te vergeefs, geen spoor van zijn hoop deed zich op, inder eenig spoor van hantien medegevel van honden vrieden te zullen vinden.

Margaretha bestrift het. Zij wraut slechty tot het leven terug, nu het geluk van Peters vader en moeder te vinden. Zij wraut van beklagenswaardig! En zij ook! Maar alle dankbaarheid schouk haar bovenmenschen te maken. Zij maakte haar hontkapel ha, dandeed zich van hare bruid.

kroon, en dezelve met zorg wegsluitende, zeide zij zij in zich zelve: «Ik zal zijne terugkomst afwachten.»

Zestig jaren na deze vreeselijke en tevens zonderlinge gebeurtenis, was er veel in het dorp voorgevallen.

Margaretha had hare weldoeners de oogen toegedrukt; bijna allen die geroepen waren geweest, om zich op hare bruiloft te vermaken, hadden deze aarde verlaten. De kinderen, die al springende de bruid vergezeld hadden, waren tot rijpe jaren, ja sommige tot grijsheid gekomen. Een nieuw geslacht was opgekomen, en de herinnering aan Peters voorval, aan zijne plotselinge verdwijning bestond nog slechts als eene dier overleveringen, welke van geslacht tot geslacht overgande, vermeerderd worden door de aanmerkingen, de hersenschimmen, welke het bijgeloof aan inn verlichte begrippen ingeeft.

Men sprak in die landstreek van Peter, als van een bovennatuurlijk wezen.

Sommigen beschuldigden hem van een verhoed met de booze geesten.

In het koude jaargetide, wanneer de wind rijp over den aardbodem zweeft of de verdordtakken der olmen en heesters deed kraken, of wel, door de schoorsteenen loejende, het lang en smartelijk gezocht van het lijden nabootste, beweerden de eenvoudige moedertjes dat het Peter was, die gebeden en eene laatste verblijfplaats vroeg. Zij zeiden, zijne stem te erkennen in de onweders, wanneer de sneeuw niet meer het verrukkend kleed der groene vlakte bedekte, en de zon de aeren en de wijngaarden op den heuvel vergulde.

Gedurende de zware hitte, wanneer een lichte damp in het uitpauzel vuur vatte, zeiden zij dat het eene ster was die viel, en de folteringen der ziel van Peter verkondigde. Het gekrijt van den nachtopgel, het geritsel der bladeren, het geschreef der adder langs het hontgewas, het verwoest gehuil der wolven, alles deed het hart der bewoners kloppen, wanneer zij hunne woningen moesten verlaten.

De man verhaaste, bij die onheilspellende voortekens, de slagen zijner bij en zwaalde dezelve onder het diepste stilzwijgen, zijn voorhoudt fronsende en eene onrustigen blik om zich heen werpende. De moeder drukte hare kinderen tegen zich aan, alsof de kille hand van Peter zich over haar uitstreckte en tegelijk de onschuldigen, welke zij bij de hand hield, bedreigde. Peter was overleden.

Men zond hem gebeden toe, men brandden hem ter zijner eer. De verschrikte verbodding der bewoners deed de schijn van hem, die gedurende zijn te kortstondig leven, aan niets anders dacht, dan om zijnen medemenschen wel te doen, voor komen als steeds er op uit zijnde om hen te helpen.

Eindelijk gebeurde het, dat na veel arbeid, en al de aderen der mijnen uitgeput en alle tot nu toe bekende paden doorzocht te hebben, nieuwe onderaardsche gewelven moesten gegraven worden. De meester kwam op de plaats en zijne aankomst was het teeken eener algemeene vreugde.

Reeds vier dagen was men aan het werk. Het gezelschap van den meester was veel verminderd.

De jonge vrouwen en heeren, die gekomen waren om het feest der mijnwerkers bij te wonen, en op den groenen bodem gedanst hadden, waren vertrokken, er bleven nog slechts de rivieren en de deskundigen over. Zij berekendden onder behouden, want hun doel was om met de vermeerdering van de fortuin des eigenaars ook de voortdoring van den arbeid voor de werklieden te verzekeren.

Eensklaps doet zich een vreemd gejuel hooren; het is een dof geluid als van een naderend onweder. Het wordt duidelijker, het is een geschreeuw van klagende stemmen. De grond breeft.

De eigenaar is in een wenk aan den ingang der mijns, de alarmklok wordt niet geweld getrokken, bal de bouwer zijn in beweging; hij wil in de munden alicghen om de ongelukkigen, wier ondergang hij voor zeker houdt, te hulp te spelten; allen zijn echter boyen gekomen. De mijnwerkers komen er uit, bleek en siddereud. Een uit weet druip van menig aangezicht af.

— Wat is er? vraagt de eigenaar over de en siddereud als die levende spooken.

— Een reus, de hel! de dood! een groot een verschijning! zoo spreken en schreeuwen de

Op het punt om zich in de zee te dompelen, strekte de zon hare laatste stralen, als een bree-den, vurigen mantel, naar Ostia uit, en wierp nog een afscheidsgloed op de gedenkteekenen der eeuwige stad. Een ontzienbare zwerf van menschen stelde zich tegen den avond in eene toenemende beweging; de vergulde prachtwagens rolden stauvend over den Appiaanschen weg; het trompet-geschal verzamelde de krijgslieden; jongelingen, met het stift en de ijeren teekentafeljes in de hand, verlieten als met weërzin de stille scholen, door het gewoel heendringende; de raadsheer, in zijnen draagstoel door vier nubische slaven getorscht, baande zich eenen weg door de woelige volksmenigte en de drom van tafelschuimers stond hongrig aan den ingang der prachtige paleizen.

Als een statig eiland; midden tussehen de resteloze bhren, verhief zich de tempel van Vesta, stil en vreedzaam te midden van deszelfs rijke schaduyven en van het verrukkend geruisch der verfrisschende waterbronnen. De ondergaande zon wierp een, en de laatste tint op de te Paros gehouwen zuilen, welke den tempel omringden; maar binnen deszelfs voorhof, — dat voorhof, wiens ontzagelijke heiligheid Piso niet tegen het zwaard zijner moordenaars had kunnen beveiligen — brandde, op eenen driehoek van corintisch metaal, het eeuwige heilige, kuische vuur, dat te vergeefs scheen te worstelen tegen de steeds grooter wordende schaduw, welke zich langs de wanden uitstrekten, en allengs de bevallige kolonnade aan het oog onttrokken. De tempel was verlaten, de offeranden waren voltrokken, de priesters en priestersessen naar hunne woningen teruggekeerd. Eene enkele maagd, aan de dienst der godin gewijd, waakte alleen aan den voet van het altaar. Sylvia was haar naam. Het laatste daglicht benuttigende, voltooidde zij eenen kranz van verschoepelde bloemen, en zette die op den heiligen altaar. Onder hare geëfende hand vloog zij de lelie tussehen de wilde meibloem; de trouwige narcis boog zich op te geurige stelen van de citroen-bloem; en de netterige haagdoorn, de voorlooper der liefelijke lent, voegde zich tussehen de prachtige en buitgane takken van de spaansche jasmijn. Spoedig was de krans gevlochten; Sylvia bewonderde denzelfden met eene kinderachtige blijdschap en legde hem neder op het marmereu altaar, dat met gouden platen was ingelegd, maar waarop noch standbeeld, noch zichtbaar afbeeldsel gevonden werd, wyl de dienst van Vesta alle stoffelijke voorstellingen der godin verbood. Het vuur alleen, zinnelooze, onophoudelijke warmte, welke het heilig vuur schitterde, stond voor 't altaar.

Daarna stortte Sylvia een gebed voor de godin. Onder de gewone sluisende eche beantwoordde met een zacht en lang gezucht de stem der godin. Zij stond op en wierp op den driehoek een handvol geurige kruiden, die eene heldere vlam en eene balsemenden geur van zich gaven. Op denzelfden oogenblik hoorde zij langs den marmeren vloer haderende voetstappen. Sylvia, die juist eene lamp, welke op eenen hoogen kandelaar geplaatst was, ontstoken had, zag een jongeling tot haar komen; zij erkende hem dadelijk. Het was Icilius, een Romeinsch ridder van het aanzienlijkst geslacht, maar die van zijne voorouders slechts den naam scheen geërfd te hebben; want zijn verwijde opschik, zijn trage gang waren veel meer het beeld der verslachte zeden der Aziatische hovelingen dan van de ruwe en gestrenge zeden, welke de zuigelingen der wolvin tot overwinnaars der geheele wereld geuaakt hadden.

— Wees gegroet, Icilius, sprak de maagd: wat verlangt gij? komt gij aan de godin offeren?

— Neen, Sylvia, antwoordde de jongeling; ik kom, met de toestemming uws vaders, u, voor de laatste maal, vragen om aan mijne wenschen gehoor te geven, en deze altaren, waaraan nog geene gelofte u bindt, voor het huis van uwen echtgenoot te verlaten.

— Het doet mij leed, Icilius, dat uw hart zich aan mij gehecht heeft, mijn besluit is onveranderlijk. Nimmer zal de roode slinger mijn voorhoofd sieren; nimmer zal de haarnaald mijn hoofdsieraad zijn; ik wil in dezen tempel leven en sterven; ziedaar mijn eenig verlangen, het is onherroepelijk.

— Onherroepelijk, Sylvia! bedenk doch dat wij de telgen zijn van twee doorluchtige stammen, die geene andere hoop hebben dan in ons. Ik ben uit het bloed van Julius gesproten. Gij, Sylvia, stamt van de Sulpiciussen af. Moeten twee zulke edele geslachten zich niet aan elkaander verbinden? Gedenk de dagen onzer kindschheid, toen wij, geboren en vrienden, onder de schaduw der villa's onzer ouders dardelden.

— De dagen der kindschheid zijn voorbij: mijne oogen hebben zich geopend. Ik heb de wereld, waarin wij leven, van nabij gezien, en droefheid bestormde mijn hart. Neen, Icilius, ik zou het leven vreezen, indien ik het moest slijten in de groote stad, die daar ginds woelt.

— Maar alle vermaken wachten er u.

— Aan het hof van Domitianus, niet waar? zoudt gij daarheen uwe vrouw leiden, Icilius? Zijn deze de vermaken, welke gij eene Romeinsche vrouw aanbiedt? Zou ik aan dat paleis, waar de gruwelen van Caligula, Agrippina en Nero nog rooken, vermaak kunnen vinden?

— Maar wij zouden in de eenzaamheid kunnen leven, te Baies, aan de oevers der zee, waar zij zooveel genoeg hadt.

— En zoudt gij, om alleen met mij te leven, vaarwel zeggen aan de renbaan, de wedstrijden, de feestmalen en vermaken van Cesar? Zoudt gij daarvan voor altijd afstand doen?

De jongeling sloeg zijne oogen neder.

— Gij ziet het, vervolgde zij, gij hebt uw leven in de vermaken doorgebracht, zij zijn voor u het leven zelf geworden. Neen, Icilius, er is voor mij geen echtgenoot in Rome; want er is geen opregt Romein meer. De overleveringen onzer voorouders zijn in mijnen geest gegruft en het voorledene doet mij het tegenwoordige verafschuwen. Ga, herneem de plaats, welke gij aan het avondfeest verlaten hebt, en vergeet Sylvia.

— Maar wat moet ik doen om u te behagen?

— Doorblader de geschiedenis uwer voorvaderen en gij zult het weten. Denk aan die strenge en kuische, heldhaftige en eenzondige Romeinen, die Italic en Carthago veroverden; onder rieten daken woonden; kunne vrouwen een getrouw hart en eene reine hand aanbrogten en die den gemeenschappelijken haard niet verlieten, dan om den vaderlandschen bodem met hun zweet te bebouwen, of met hun bloed te verdedigen. Ziedaar den man, dien ik nog kunnen beminnen, maar niet den hoveling des Keizers.

— Maar, ik kan mij naar het leger begeven, mijn bloed vergieten.

— Doe het, Icilius, ter eere van uwer edelen naam, van uwe groote en dappere voorouders, maar niet voor mij: mijn lot is beslist.

— Sylvia! zoudt gij dan onverbiddelijk zijn?

— Ik heb u mijne denk wijze geopenbaard. Rome schrikt mij af; vrouw en zwak, vrees ik de besmetting der ondeugd, en hier alleen heb ik vrede en veiligheid gevonden. Ik ben in de haven; wilt gij mij daar uit rukken? Aan den voet van dit altaar zal ik voor u bidden, en roem en deugd voor den vriend mijner kindsche jaren afsmeeken. En nu .... vaarwel!

De jongeling stond verpletterd en besluiteloos; maar de toon der vestaalsche maagd was zoo be-

slissend, ondanks zijne zachtheid; haar gebaar en hare stem waren zoo vermogend, dat hij onwillekeurig gehoorzaamde.

— Vaarwel! zeide hij, vaarwel, Sylvia! wreedde Sylvia! wanneer ik in Germanië zijn zal, wanneer ik, ver van u, de sneeuw der Alpen en de koude van den Rijn zal trotseren, denk dan aan mij, verwerp mij niet uit uw geheugen.

— Ik zal voor uw geluk bidden.

De Romein boog, en verwijderde zich met langzamen tred. Sylvia bleef overeind staan in het heiligdom, en toen de voetstappen des jongelings hadden opgehouden haar oor te treffen, knielde zij neder en hief hare kuische oogen naar het ontzagwekkend altaar van Vesta.

II.

De dag was op het vierde uur; de zon, het middenpunt van haren dagkring naderende, wierp eene zee van licht en hitte over de woelige menigte, die uit de porten van Rome naar het amphitheater van Domitianus, de vestaalsche maagd, de spelen zonden beginnen, en dat zelfde volk, dat onder Pompejus, in de opwelling van een edel menschegevoel, den wedstrijd der zwaardvechters wilde afschaffen, liep toen met drift naar het strijperk, waar menschen, onschuldige en ongewapende christenen, den beesten ten prooi zouden geworpen worden. De aanschouwers stroopten langs de breede uitgangen en plaatsten zich, naar de voor hen bestemde rangen, op de banken, die, zeventienhonderd jaren later, den aanschouwer nog door derzelver reusachtige grootte met verbazing moesten vervullen.

Maar eensklaps heerscht eene diepe stilte onder die onoverzienbare menigte; alle blikken wendden zich op eene loge, bijna ter zelfder hoogte als die des keizers gelegen, en die zich opent voor zes vrouwen, in wit gekleed en zedig gesluierd, als de beelden van Iris, door het geheimzinnig Egypte aangebeden; het zijn de vestaalsche maagden. Een onder haar, jonger dan hare zusters, boeit de eerbiedige aandacht der aanwezigen; haar naam zweeft op alle lippen; hare schoonheid, of schoon nauwelijks zichtbaar, lekt alle oogen; het is de dochter van Sulpicius; het is Sylvia.

In het midden harer gezellinnen gezeten, zag zij hare verwonderde oogen gaan over deze golvende menigte, zamenkomst van alle natien, waarbij alle geslachten des heels hunnen vertegenwoordiger tellen. De edele Gallier was gezeten naast den Romeinschen senator en beide onder dezelfde magt gebukt, vergaten zij de bloedige oorlogen tusschen de voorvaderen. De verzengde Arabier zag den blonden Germanier naast zich, wiens trouwe blik, op het strijperk, het bloed scheen te willen onderscheiden der mannen uit het Noorden, die gevangen volksotzamen, welke aan het vermaak van het heerschende volk werden prijs gegeven. De Britanjer stak boven de menigte zijne forsche gestalte en zijn ruigharig hoofd uit, en de jood, onder vol schijnende onder die prachtige gezellin, door de geklende handen zijner maatgenooten opgericht, stond te zwaigen.

— Alles was pracht en magt. De zon scheen deel te nemen aan de vreugdebedrijven der aarde. De bronzen en marmereu beelden, stom van godden uit de beschaafden van Griekenland verbeelden, schenen op hunne voetstukken te zwaigen; de fonteynen wierpen geurige stralen op de toonen der muziek weergaanden door de lucht, en evenwel was het een feest des doods! Spontaan verhef zich, als een onheilspellend gerosp, het gelaat der leeuwen zelfs boven het geschermd der menigte, welke deze bewoners der woestijn beantwoordde met den kreet: de christenen voor de beesten! Sylvia beschouwde met onbeschrijfelijke treurigheid die vreemde praal; welke zij voor het eerst zag, en haar gelaat drukte gewis hare inwendige gewaarwording uit, want Cesonia, de dierbaarste harer gezellinnen, fluisterde haar toe:

- Wat deert u? Gij schijnt te treuren; bevalt u dit feest niet?

- Het boezemt mij afschrik in. Ik kan zonder sidderen, dat strijperk niet aanzien, waar vrouwen, kinderen, vol leven en dagen, aan de klauwen der tijgers gaan overgeleverd worden.

- Maar die menschen zijn christenen, zij zijn vijanden van het rijk.....

- Dierbare Cesonia, geloof het niet.... Mijne voedster, de beste der vrouwen, al was zij slechts eene arme slavin, was christen, en heeft mij dikwijls over de nieuwe godsdienst gesproken. De christenen zijn eenvoudige en zachtzinnige menschen; zij aanbidden eenen God, die van den hemel gedaald is, even als welker Apollo onder de herders, en die God stierf onder folteringen, zijnen beulen vergiffenis schenkende. Mijne vader, die zijn grootste vermaak schiepte in mij te onderrigten en die, doordien hij keizer Titus naar Judea gevolgd was, vele christenen gekend heeft, heeft mij verhaald dat zij, even als de Stoïcijnen, gelooven, dat smart geene ramp is, en, met de heiligen, van Plato de onsterfelijkheid der ziel aannemen. Ziedaar hunne misdaden, denkt gij dat zij daardoor den dood pligtig zijn?

- Maar gij zijt toch geen christen, hoop ik?

- Vesta behoeft mij! De goden, die aan onze voorvaderen magt en deugd schonken, zijn de goden, die ik aanbid; maar die goden zijn goddeloos en wraakmoedig, zij hebben afschrik van de bloedige offers, welke wij hun opdragen; en zou de Olympus, die groote Olympus, waar zelfs Tiberius eene plaats gevonden heeft, zich niet kunnen openen voor den God der Nazarcera?

- Zuster, spreek zachter; uwe woorden zijn zeer onvoorzichtig en de maagd Fulvia buigt zich om ons te hooren.

Sylvia drukte stilzwijgend de hand harer vriendin vast, en keerde hare oogen naar het strijperk. Een poort was opengerukt en liet de lange rei der veroordeelden door. Er ontstond eene diepe stilte en alle blikken vestigden zich gretig op die 'ongelukkigten', die, hunnen dood nabij, onder de lijk van Cesar voorbij trokken en hem groetten. Zij waren afkomstig van allen oorden; alle geslachten van het aardse gezin hadden tot de verzameling van dien onoverzienbaren offerstoep, bijgedragen. Vrouwenhoofden, door de gevangenis en de martelingen verbleekt, schenen uit tusschen de armen der gevangenen, der wammen en grijsaards: het wazende loep, een klein, het ware geleerde opperpriester, overvloedig en bejijder, kuische maagden, diakonessen, geouwend in dagen en deugd; in een woord, het waren degenen, wier namen later de godenkleenen van het heidensch Rome moesten beschermen, welke het volk aan zijner onwil en bloeddrif ging ten offer brengen.

Maar in de oogen dier martelaren was niet alleen gelatenheid te lezen, ook schitterden zij van de minne vrede en verhevene verwachting. Sylvia wier hart van angst en medelijden klopte, vond aan zijn bevoegd op het gezigt van dien moed'zelder praat, van die bedaardheid zonder traan, en van die melkkracht, welke de ingevangen der natuur onderdrukke, zij gevoelt dat aan God hun ter zijde stond; elke oogenblik, die verloop, vereenzelvigde haar meer en meer met die held'harige en schuldige slagtoffers; het scheen haar als waren zij broeders, zusters, dierbare vrienden, gekende panden harer ziel, wier bloed onder hare oogen ging vergoten worden; eene edele verontwaardiging maakte zich van haar meester. Maar toen de christenen, met eenparige stem, de geloofsbekentenis der apostelen, die indrukkelijker deugden der ewige waarheden, aanhieven, toen brak het eerste staal van hemelsch licht in de zijten van Sylvia door, en de bewondering blinde den weg tot het geloof.

- Een God alleen, zeide zij tot zich zelve, almagtig, zuiver, ewig, schenker der wereld, alle schuldigheden in zich verenigende, het middelpunt aller aanbidding.... die leer is verheven.... zij trildt het hart.

- In het geheim harer gedachten aldus voortgaande, en steeds met een beven van de weluidende toedeeft, die met het strijperk opstegen, zag zij die Zaligmaker, die Regtvaardige, die gewenschte der volkeren, wiens komst zij bezagen?.... helaas! wat ons betreft men zegt dat onze goden weg wijzen.
En haar oog viel op de standbeelden, die het amfiteater versierden: Mercurius en Bacchus, Venus

en Mars vertoonden haar de vergoddelijking der zwakheid, der ondeugd, en der blinde woede.

- Flaauwe godheden, zeide Sylvia, nimmer hebt gij mijne ziel verzadigd!... En wie onzer zou voor Vesta sterven, even als die christenen voor den gekruisten God den dood te gemoet gaan?...

Zij bleef als verward in de ongekende gewaarwordingen, welke in haren geest opkwamen; en even als de zon den sluier des nachts verdrift en den angstigen reiziger den weg toont, dien hij te volgen heeft, alzoo overstroovde de waarheid dat gemoed, dat, in de duisternis des heidendoms, zich in het zoeken van licht en deugd vermoeid had.

- O! onbekende God! zoudt gij mij willen?...

Op dien oogenblik boog Cesonia zich tot haar en zeide:

- Men gaat de beesten op hen loslaten... ik word bang.

- Zij alleen vreesden niet, antwoordde de maagd, met het oog wijzend op de christenen, die in het midden van het strijperk tussen stonden en baden. De hijgende aanschouwers gingen over het amfiteater en volgden met de oogen eene beestenvoeder, die met een ruk het laag en geweldd'hek van een beestenhok opende, terwijl hij zich in allerijl achter hetzelfde verborg. Een leeuw, met schitterende oogen, statigen tred en rosse huid, kwam langzaam te voorschijn en scheen door den schellen dag verblind. Hij ondervroeg de lucht en wendde zijn veelomvattend oog rond zich heen. Door den honger voortgestuwd liep hij recht op de veroordeelden af. Sylvia zag, door eene wolk, een man onder den klauw van den koning der dieren bezwijken; haar oor werd getroffen door een blijd geruisch, en zij meende het dier haar voorbij te zien gaan, een bloedend lichaam met zich voortsleurende.... Een gejuich ging op.... Zij zag de christenen baden nog.

Op bevel van Domitianus, die op zijne purperen kussens leuende, dat schouwspel met eene wredden glimlach naogde, werd een tweede hok geopend, en een tijger kroop langs het amfiteater, een sluikschen blik werpende op de prooi, die voor hem bestemd was. Toen hij zijne keus gedaan had, wierp hij zich met een sprong op zijn slagoffer, kleunde het tusschen zijne gespierde pooten en wierp het in het zand. Men hoorde eenen gesmoorden zucht en den naam van Jesus Christus, uitgesproken op eene toon van onbeschrijflijk vertrouwen.

Sylvia hield onafgebroken hare oogen op de martelaren; het afschrikwekkende van het tooneel was voor haar verdwenen; de hoop kwam haar vervullen en, even als de christenen, zag zij aan gezide van de folteringen en den dood, de hemelen geopend en de eeuwige beloning. Hare gansche ziel werd vooral geboeid door twee vrouwen, moeder en dochter, die elkander met een onarmhoudende, den aanstaanden, onvermijdelijken dood met geestvervoering schenen te rusteren; de moeder, even als de doorluchtige moeder der Macheen, sprak haar kind door hare zegeningen en beloften moed in. De jeugdige maagd, kalm als of zij met bloemen speelde, schenen hare moeder standvastigheid in de pijn, onverschrokkenheid tegenover den dood te hebben. Naauwelijks zestien jaren oud, bleek haar jeugdige schoonheid, met eene onbeschrijflijke aanlokkelijkheid, onder den blaauwen martelaarsmantel uit. Sylvia beschouwde haar met eene pijnlijke bewondering.

- Wat zijn wij toch vreed? sprak zij tot Cesonia; zie, dat menja, dat men den geesten gaat overleveren... Zij bidt, zij is onverschrokken... Maar God geeft den zwakken kracht, en de onze... Cesonia Cesonia!... de lijd'rijke... geloof in Jesus Christus... ik geloof in Jesus Christus!

De maagd van Vesta stond op hare oogen vankolde van vervoering en moed. De verschrikte Cesonia wilde haar terug houden, maar, sneller dan de gedachte, opende zij het hek hare loge en bevond zich in het strijperk. De aanschouwers, van ontzetting overvallen, rezen op van hunne banken; de beestentemmers wierpen zich, met gevaar van eigen leven, op de beesten en bragten ze naar de hokken terug. Magen, vrienden en betrekkingen van het geslacht Sulpitius strekten hunne armen naar Sylvia uit en riepen de goden aan; maar zij, kalm en beraden, zij ging niet verhuasten tred naar de reeds verdunde menigte van christenen. Bij hare nieuws broeders gekomen, gaf zij een teeken; eene stilte, als die des grafes, volgde daarop, en met eene vaste en heldere stem zeide zij:

- Ik ben christen, ik geloof in Jesus Christus, ik wil voor hem sterven, want hij is de ware God. Het geloof dier stervenden is mijn geloof; ik geloof in den God, die kracht en deugd schenkt, en verloochen de magtelooze afgoden, die van Rome het schandvlek der volkeren gemaakt hebben. Mijn vader, voegde zij er bij, zich tot eenen grijsaard wendende, die door zijn eerbiedwekkend uitzigt, het hoofd der christenen scheen te zijn, vader, is het genoeg in uwen God te gelooven, is het genoeg hem te beminnen, om behouden te zijn? Ik geloof in hem, ik bemijn hem, ik wil voor hem sterven!

- Mijn' dochter, antwoordde de oude man onder eenen vloed van tranen, ik zal met den Meester antwoorden: «ik heb nooit zooveel geloof in Israhel gevonden.» Gij zult in uw bloed het doopsel ontvangen, dat u van uwe zonden zal reinigen; gij zult aldan een zuiver schepsel zijn en zonder vlek voor God, den eeuwigen vergelder, verschijnen, die uw offer en uw geloof belouwen zal. O mijn' dochter! hoor niet naar het geschreeuw van dat ongelukkig volk en bid den onsterflijken God, die zich aan uw hart geopenbaard heeft.

Sylvia zeeg op hare knieën neder en hief hare oogen vol vuur en verwachting hemelwaarts. De christenen schaarden zich vol bewondering rondom haar. De stervenden, hunne pijn vergetende, richtten zich nog op van den grond, die van hun bloed doorweekt was, en zegenden haar met hunne halfgebrokene oogen. De menigte, tusschen medelijden en woede verdeeld, hief een vervaarlijk geschreeuw aan; de vestaalsche maagden, den sluier over haar aangezigt werpende, riepen de godinnen aan en beweenden het lot harer zuster; terwijl de opzigt der spelen op de beveling van Domitianus, die na eene korte aarzeling zeide:

- Terwijl de vestaalsche maagd Sylvia zich met de vijanden des rijks vereenigt, terwijl zij de Goden versmaadt, deele zij in het lot der goddeloosen... Laat de beesten los!

Sylvia was steeds nedergekniel naast den grijsaard, wiens woorden zij opnam.

- Mijne dochter, zeide hij, uwe wenschen zullen verhoord worden... Men laat de beesten los... Die naam van Jesus Christus, die u loopen voor uw geestesbroeders... Maagd! de Maagden wachten u met begeerten en kroons.

- O mijn' vader, vrede en hoop overstrooven mijne ziel.... Moge de ware God zich ook stil degenen, die mij dierbaar zijn, openbaren!

Zij zullen hem kroonen, mijne dochter, de Zoon des menschen is gekomen om aarde te maken, wat verloren was, en Rome zal eenmaal de zetel van zijn gezag wezen.

Terwijl hij deze woorden sprak, sprong een leeuw op haar los en de grijsaard zag haar vallen, haar leven met eenen stroom van bloed verliesende. Sylvia verzuchtte nog eenmaal: Ware God! Hebe mijn u, ik geloof in u, en zij viel dood in het strijperk neder.

Alzoo eindigde de maagd Sylvia.

Scilla's altijd zwak en besluiteloos, kwam tot het hof van Domitianus, en verdoemde over een eene zamenzwering tegen dien vorst.

Cesonia, door de berisping aan hare achtervolgd, verliet de vestaalsche maagden, die het einde harer proefjaren, en zocht geleend zich in het geloof der christenen te doen ondervinden. Zij ontmoette onder eenen grijsaard van hooge jaren, genaamd Johannes, die zijne oogen door een hemelsch vuur, en over zijnen goddelijken Meester sprak, en zijne tranen stroomden, wanneer hij den leerling noemde, dien Jesus hief had. Zijne eenvoudige, wettadementen, welke troffen het hart van Cesonia; zij werd gelyk, en leefde in de beoefening des innerlijken deugden, welke de nieuwe wet voortbreef van de vrouwen, vingekeert van de slavernij door de komst en de leer van eenen God.